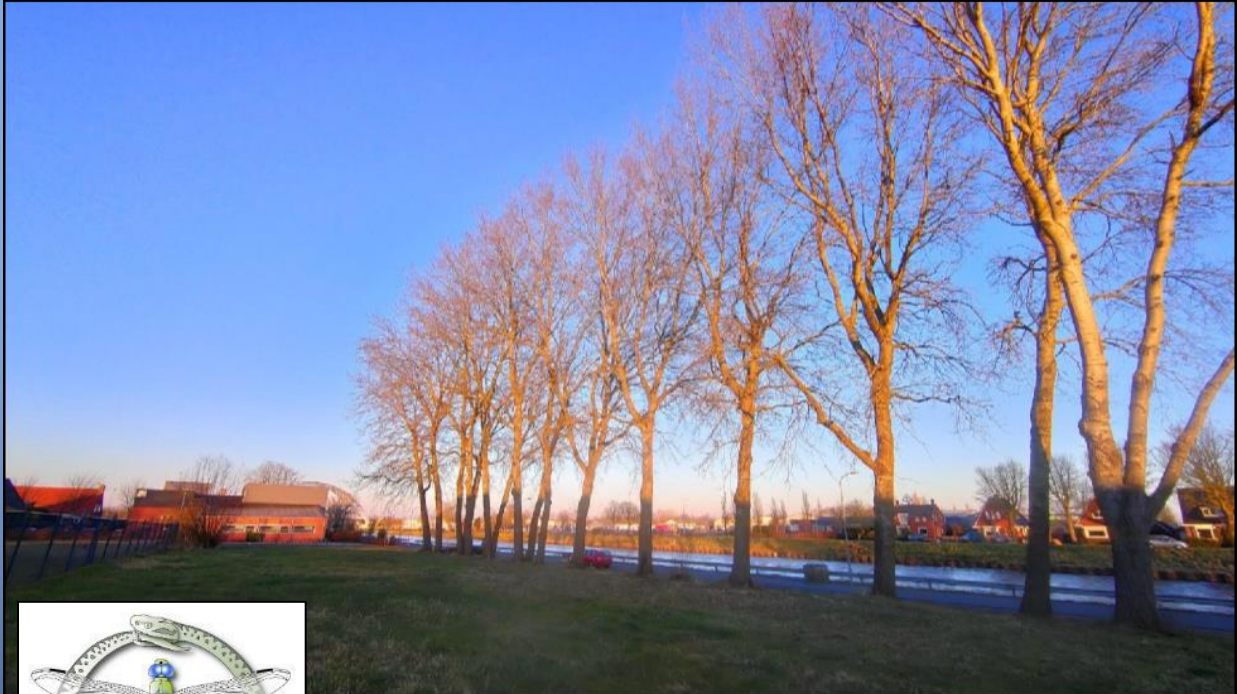

Nader Onderzoek Wet natuurbescherming Ontwikkeling Van Starkenborghkanaal zz te Zuidhorn

COLOFON

BUREAU FAUNAX B.V.

Tijnjedyk 89

8936 AC Leeuwarden

+316 83 77 25 48

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Nader Onderzoek Wet natuurbescherming Ontwikkeling Van Starckenborghkanaal zz te Zuidhorn

Leeuwarden, oktober 2022

In opdracht van:

Gemeente Westerkwartier

Uitvoering:

Bureau FaunaX B.V.

Rapportage:

Mevr. A. Wieringa

Foto's:

Bureau FaunaX B.V.

Autorisatie:

Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied.

© Bureau FaunaX B.V. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

Bureau FaunaX B.V. (2022). Nader Onderzoek Wet natuurbescherming/ Gemeente Westerkwartier/ Ontwikkeling Van Starckenborghkanaal zz te Zuidhorn. Rapport 22109, Bureau FaunaX B.V., Leeuwarden.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX B.V. heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX B.V., verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Gegevens die afkomstig zijn uit de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) mogen niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
2.	RESULTATEN NADER ONDERZOEK	2
2.1	Inleiding	2
2.2	Methodieken & Werkwijze	3
2.2.1	Spreeuwen	3
2.2.2	Vleermuizen (vliegroute en verblijfplaatsen)	3
2.3	Resultaten.....	4
2.3.1	Spreeuwen	4
2.3.2	Vleermuizen (essentiële vliegroute).....	5
2.3.3	Vleermuizen (verblijfplaatsen)	5
3.	CONCLUSIES NADER ONDERZOEK.....	6
3.1	Spreeuwen	6
3.2	Vleermuizen (essentiële vliegroute).....	6
3.3	Vleermuizen (verblijfplaatsen).....	7
4.	SAMENVATTING VERVOLGSTAPPEN	7
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	8

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens bedrijfspanden te realiseren op een braakliggend perceel met een populierensingel aan het Van Starkenborghkanaal zz te Zuidhorn (figuur 1.1).

Figuur 1.1. Overzicht plangebied te Zuidhorn.

Op 9 maart 2022 is voor dit project een ecologische quickscan uitgevoerd (ATKB, 2022). In tabel 1.1 wordt een overzicht gegeven van de resultaten uit deze quickscan.

Tabel 1.1. Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedseizoen.
Vogels	Spreeuw	Mogelijk	X				Nader onderzoek
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk		X			Nader onderzoek boomholten
Divers	Divers	Ja				X	Zorgplicht.

In onderhavige rapportage worden de resultaten van het nader onderzoek samengevat.

2. RESULTATEN NADER ONDERZOEK

2.1 Inleiding

In deze rapportage vindt men de resultaten van het nader onderzoek naar nesten van spreeuwen, verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen in het plangebied (figuur 2.1), uitgevoerd in 2022.

Bij de planning van het veldwerk is rekening gehouden met de optimale periode waarin verschillende soortgroepen geïnventariseerd kunnen worden. Deze optimale periode hangt bijvoorbeeld samen met kraam en paarperiode.

Bureau FaunaX B.V. is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en werkt zoveel mogelijk conform deze protocollen om de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek te waarborgen.

Figuur 2.1. Overzicht plangebied met daarbinnen de te onderzoeken boomholten.

2.2 Methodieken & Werkwijze

2.2.1 Spreeuwen

Het onderzoek naar de aanwezigheid van nestplaatsen van spreeuwen is uitgevoerd met inachtneming van optimale onderzoeksinspanningen. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden aan de hand van twee veldbezoeken (tabel 2.1) in de periode 15 maart – 15 juli met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. De veldbezoeken zijn afgelegd onder goede weersomstandigheden, zonder regen, harde wind en/of te koude temperaturen. Tijdens de veldbezoeken is gelet op indicaties van activiteit (sporen) en waarnemingen van spreeuwen binnen het plangebied. Hierbij is gebruik gemaakt van een verrekijker.

Tabel 2.1. Details veldbezoeken spreeuwen.

Ronde	Datum	Begin- en eindtijd	Weersomstandigheden
1	17-5-2022	12:40 – 13:40 uur	21°C, 2 BFT W, Zonnig
2	7-6-2022	15:45 – 16:45 uur	16°C, 4 BFT W, Bewolkt

2.2.2 Vleermuizen (vliegrouete en verblijfplaatsen)

Het onderzoek naar verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, versie januari 2021). In totaal zijn er zes onderzoek rondes uitgevoerd, drie in de kraamtijd en drie in de paartijd. Tabel 2.2 geeft een overzicht van de uitgevoerde inventarisatierondes. Tussen beide bezoeken voor de vliegrouete bevond zich, conform de richtlijnen van het Vleermuisprotocol, een periode van minimaal acht weken. Tussen de bezoeken voor verblijfplaatsen zat ten minste tien dagen. Alle rondes zijn onder gunstige weersomstandigheden uitgevoerd.

Afhankelijk van de soort verblijven vleermuizen in bomen (zoals rosse vleermuis, watervleermuis, bosvleermuis en franjestaart), in gebouwen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis) of zowel in bomen en gebouwen (ruige dwergvleermuis, grootoorvleermuis en baardvleermuis). De meeste soorten maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen.

Het onderzoek heeft zich specifiek gericht op die soorten waarvan mag worden aangenomen dat ze in bomen (kunnen) verblijven. Voor de determinatie van vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector van het type D240X Pettersson met opnameapparatuur met zowel heterodyne als vertraagde opname mogelijkheden. De sonargeluiden zijn geanalyseerd met gespecialiseerde software (programma 'Batsound'). Daarnaast is er gebruik gemaakt van een verrekijker en een lichtsterke zaklamp.

Tabel 2.2. Details veldbezoeken vleermuizen.

Ronde	Datum	Begin- en eindtijd	Zon op/onder	Weersomstandigheden
Kraam 1	18-5-2022	21:31 – 23:31 uur	21:31 uur	16°C, 2 BFT NO, Licht bewolkt
Kraam 2	30-6-2022	3:10 – 5:10 uur	5:10 uur	16°C, 2 BFT O, Half bewolkt
Paar 1	1-9-2022	20:23 – 0:15 uur	20:23 uur	21°C, 3 BFT O, Helder
Paar 2	21-9-2022	19:35 – 21:35 uur	19:35 uur	14°C, 1 BFT W, Licht bewolkt
Vliegrouete 1	19-5-2022	21:33 – 23:33 uur	21:33 uur	16°C, 3 BFT W, Bewolkt
Vliegrouete 2	20-9-2022	19:38 – 21:38 uur	19:38 uur	13°C, 2 BFT N, Half bewolkt

2.3 Resultaten

2.3.1 Spreeuwen

Tijdens de veldbezoeken is **één actief nest van spreeuw** aangetroffen binnen het plangebied (figuur 2.2). Het nest zit in een holte bij de vijfde boom vanuit het oosten/twaalfde boom vanuit het westen geteld. Naast een spreeuwennest is er ook een boomnest aangetroffen in de negende boom vanuit het westen geteld, dit betrof naar alle waarschijnlijkheid een houtduif nest. Tijdens het nader onderzoek is er af en toe een houtduif bij de bomen van het plangebied waargenomen, echter vertoonde de houtduif geen nest-indicerend gedrag, zoals op het nest zitten of voedseloverdrachten. Op basis van afwezigheid van nest-indicerend gedrag kan er worden geconcludeerd dat het nest niet actief in gebruik is. Verder is er tijdens de veldbezoeken een enkele merel waargenomen bij de knotwilg aan de zuidkant van het plangebied, ook deze vertoonde geen nest-indicerend gedrag.

Figuur 2.2. Resultaten van het nader onderzoek naar nestplaatsen van spreeuwen, verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen.

2.3.2 Vleermuizen (essentiële vliegroute)

Bij het onderzoek naar de functionaliteit van het plangebied met het Van Starkenborghkanaal en de bomenrij als vliegroute, zijn in totaal zes vleermuissoorten waargenomen. Het **Van Starkenborghkanaal dient als essentiële vliegroute voor watervleermuis en meervleermuis**, al ging het om slechts enkele individuen (figuur 2.2). De bomenrij wordt door meerdere soorten gebruikt; gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis, maar meer als onderdeel van het foerageergebied dan als vliegroute. Als vliegroute worden ook omliggende gebouwen en bomensingels gebruikt.

Tabel 2.2. Overzicht aantallen waargenomen vleermuissoorten.

	Kraamperiode	Paarperiode
Watervleermuis	1	1
Meervleermuis	0	1
Gewone dwergvleermuis	14	7
Ruige dwergvleermuis	0	3
Laatvlieger	1	1
Rosse vleermuis	34	34

2.3.3 Vleermuizen (verblijfplaatsen)

Verblijfplaatsen van vleermuizen verschillen over het jaar in functie en zijn daarbij te onderscheiden in zomerverblijven (één of enkele individu(en) bij elkaar tijdens de kraamperiode), kraamverblijven (grote aantallen vrouwtjes en hun jongen bij elkaar), paarverblijven (één of enkele individuen tijdens de paarperiode) en winterverblijven (al dan niet grote aantallen bij elkaar rond de winter).

Bij het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is er één verblijfplaats aangetroffen binnen het plangebied. Het gaat om een **verblijfplaats van rosse vleermuis** bij de zevende boom vanuit het westen geteld (figuur 2.2). In deze boom zijn twee boomholten aanwezig, maar de verblijfplaats zit in de holte die direct onder een afgebroken dunne tak zit. Deze verblijfplaats is tijdens de kraamperiode en paarperiode in gebruik door een enkele rosse vleermuis, waarbij er tijdens de paarperiode meerdere rosse vleermuizen (maximaal drie tegelijkertijd) aanwezig waren. Het gaat naar alle waarschijnlijkheid om **één zomer- en paarverblijfplaats**. Daarnaast zijn er ook langs vliegende en foeragerende vleermuizen waargenomen, voornamelijk gewone dwergvleermuizen en af en toe laatvliegers, ruige dwergvleermuizen, water- en meervleermuizen. Deze vleermuizen hadden geen binding met het plangebied, behalve dan als foerageergebied. Daarnaast zijn enkele sociaal roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen tijdens de paarperiode, die duiden op een paarverblijfplaats in de buurt van de loods of Kade Z ten oosten van het plangebied. Dit valt echter buiten het plangebied en de invloedssfeer van de werkzaamheden.

3. CONCLUSIES NADER ONDERZOEK

3.1 Spreeuwen

Bij het nader onderzoek naar spreeuwen is **één actief spreeuwennest** aangetroffen binnen het plangebied. Op voorhand kan worden uitgesloten dat dit een jaarrond beschermd nest betreft, aangezien de omgeving met de bebouwde kom van Zuidhorn voldoende alternatieve broedgelegenheid biedt, onder andere bij woningen. De zwaarwegende ecologische redenen waardoor een categorie 5 nest jaarronde bescherming geniet gaan in deze situatie niet op. Het nest is daarom alleen tijdens het broedseizoen, in het geval van een actief broedgeval, beschermd. Negatieve effecten van de werkzaamheden op dit nest kunnen op voorhand worden uitgesloten indien de werkzaamheden, waaronder de mogelijke kap/snoei van de populieren, buiten het broedseizoen plaatsvinden.

- Tijdens het nader onderzoek naar spreeuwen is **één actieve nestplaats van spreeuwen** aangetroffen binnen het plangebied. Dit nest geniet tijdens het broedseizoen bescherming. Negatieve effecten van de werkzaamheden op dit nest kunnen op voorhand worden uitgesloten indien de werkzaamheden, waaronder de mogelijke kap/snoei van de populieren, buiten het broedseizoen plaatsvinden.

3.2 Vleermuizen (essentiële vliegroute)

Tijdens het nader onderzoek naar de aanwezigheid van essentiële vliegroutes is een **essentiële vliegroute van meervleermuis en watervleermuis boven het Van Starkenborghkanaal** aangetroffen. Ook al zijn er tijdens het nader onderzoek weinig water- en meervleermuizen waargenomen, het kanaal kan als een essentiële vliegroute worden bestempeld voor deze aan water gebonden soorten, doordat er in de omgeving geen tot weinig vergelijkbare wateren zijn die als verbindend element (oost – west) tussen verblijfplaats en foeragegebied kunnen dienen.

De bomensingel van het plangebied wordt niet als een essentiële vliegroute bestempeld, daarvoor kent de directe omgeving van het plangebied veel vergelijkbare alternatieven van bomensingels en bebouwing.

Voor wat betreft de essentiële vliegroute van de watervleermuis en meervleermuis worden verbodsbepalingen van de Wnb niet overtreden zolang lichtuitstraling boven het wateroppervlak van het Van Starkenborghkanaal tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens en na de voorgenomen werkzaamheden gelijk blijft dan wel wordt verlaagd ten opzichte van de huidige omstandigheden. Lichtuitstraling kan voorkomen worden door de werkzaamheden alleen overdag uit te voeren en het gebruik van felle bouwlampen te vermijden of gebruik van bouwlampen en de lichtuitstraling daarvan te beperken tot de grenzen van het plangebied. Indien lichtuitstraling van kunstlicht over het wateroppervlak tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens de werkzaamheden of in de gebruiksfase niet kan worden voorkomen, dient er een ontheffing Wnb voor de essentiële vliegroute van watervleermuis en meervleermuis te worden aangevraagd bij de provincie Groningen.

- Tijdens het nader onderzoek naar vliegroutes van vleermuizen is **een essentiële vliegroute van watervleermuis en meervleermuis bij het Van Starkenborghkanaal** aangetroffen. Indien lichtuitstraling van kunstlicht over het wateroppervlak tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens de werkzaamheden en / of in de gebruiksfase niet kan worden voorkomen, dient er een ontheffing Wnb voor de essentiële vliegroute van watervleermuis en meervleermuis te worden aangevraagd bij de provincie Groningen.

3.3 Vleermuizen (verblijfplaatsen)

Bij het nader onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen is **één verblijfplaats van rosse vleermuis** binnen het plangebied aangetroffen, welke in de **kraamperiode als zomerverblijfplaats en tijdens de paarperiode als paarverblijfplaats in gebruik is**. Daarnaast kan de verblijfplaats ook tijdens de winter gebruikt worden als winterverblijf. De werkzaamheden zullen negatieve gevolgen door middel van verstoring en vernieling van de verblijfplaatsen van rosse vleermuis teweeg brengen als de desbetreffende en/of naastgelegen bomen worden gekapt. Indien deze bomen gekapt worden, dient er in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor wat betreft de voortgang van het project allereerst onderzoek plaats te vinden of de boomholte ook als winterverblijfplaats wordt gebruikt en daarna dient er een ontheffing betreffende rosse vleermuis te worden aangevraagd bij de provincie Groningen.

- Tijdens het nader onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen is **één verblijfplaats van rosse vleermuis** aangetroffen binnen het plangebied. Indien de desbetreffende en/of naastgelegen bomen gekapt worden, zal de verblijfplaats verstoord worden/verloren gaan. In het geval van kappen van de desbetreffende bomen dient er voor de voortgang van het project omtrent rosse vleermuis een ontheffing Wnb soorten te worden aangevraagd bij de provincie Groningen.

4. SAMENVATTING VERVOLGSTAPPEN

Om de werkzaamheden binnen de kaders van Wet natuurbescherming uit te voeren, bevelen wij de volgende vervolgstappen aan. Deze vervolgstappen hebben betrekking op de resultaten van het nader onderzoek en de resterende aanbevelingen uit de ecologische quickscan.

Vervolgstappen

- Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart – 15 juli).
- Indien lichtuitstraling tijdens en na de werkzaamheden in de richting van het kanaal niet kan worden voorkomen dient er een ontheffing Wnb soorten aangevraagd te worden bij de provincie Groningen voor:
 - **Watervleermuis:** essentiële vliegroute;
 - **Meervleermuis:** essentiële vliegroute.
- Indien de boom met verblijfplaats en/of naastgelegen bomen worden gekapt zijn de vervolgstappen:
 - Nader onderzoek functie boomholte als winterverblijfplaats rosse vleermuis.
 - Ontheffing Wnb soorten aanvragen bij de provincie Groningen voor **Rosse vleermuis:** één zomer- en paarverblijfplaats (en mogelijk winterverblijf).
- Houd rekening met de zorgplicht (zie quickscan, rapport nummer 20220046).

5. BRONNEN EN LITERATUUR

- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten rosse vleermuis Versie 2017.
<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>
- Koster, J., 2022. Quicksan Wnb Zuidhorn. Rapport 20220046. ATKb Buro Bakker.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2009. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Biologie, kenmerken, bedreigingen. Tirion Natuur.
- Lange R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.), 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), Utrecht.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.